

15 במאי 2025

לכבוד

גב' שגית אפיק, עו"ד

היועמ"שית לכנסת

hdept@knesset.gov.il

שלום רב,

הנדון: דרישה למנוע את הקמתה של ועדה מיוחדת לקידום הצעת חוק התקשורת (שידורים),

התשפ"ה - 2025

1. פנייה זו נשלחת אליכם מטעם מכון זולת לשוויון וזכויות אדם, בבקשה למנוע את כוונתו של שר התקשורת, דר' שלמה קרעי, להביא להקמתה של ועדה פרלמנטרית מיוחדת אשר תדון בהצעת חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ה-2025 ("הצעת חוק השידורים" או "הצעת החוק"), במקום ועדת הכלכלה של הכנסת.
2. כפי שנבהיר להלן במכתבנו, מדובר במהלך נוסף של הממשלה המכהנת, שיש בו לפגוע בריבונות הכנסת ובסמכויות המוקנות לה, ועקב כך לגרום לפגיעה קשה נוספת – אחת מני רבות במהלך השנים האחרונות – בעקרון הפרדת הרשויות בין הכנסת לממשלה.
3. הממשלה מבקשת עתה לא רק להחליט במה תדון הכנסת בהליכים הפרלמנטריים שאותם היא מקיימת, אלא גם היכן תדון הכנסת בנושאים שאותם מבקשת הממשלה לקדם. הכל, על רקע אי שביעות רצונה של הממשלה מביקורת פרלמנטרית שהשמיעה ועדת הכלכלה בחודשים האחרונים כלפי הצעות חוק שנועדו לגרום לפגיעה קשה וממשית בתקשורת החופשית ובזכות היסוד לחופש הביטוי, שעליהם מושתת המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל.
4. נקדים ונבהיר כי הטענות במכתב זה אינן מופנות לעצם האפשרות להקים ועדה מיוחדת במטרה לדון בנושא ספציפי. אנו ערים לכך כי לכנסת קיימת סמכות לכך, וכי הדבר נעשה לא אחת בעבר. טענותינו מופנות כלפי השימוש הפסול שהממשלה מבקשת לעשות בעניין זה, במטרה לעקוף ביקורת פרלמנטרית הכרחית שהושמעה בוועדת הכלכלה בהתייחס להצעות חוק דומות אחרות שהונחו על שולחנה.
5. מדובר בהתערבות פסולה וחסרת תקדים של הממשלה בסדרי עבודתה של הכנסת, וזאת גם בהינתן טשטוש הולך ומתעצם בין הרשות הממשלתית והרשות המחוקקת.
6. אנו מבקשים, כאמור, כי הייעוץ המשפטי של הכנסת לא ייתן ידו למהלך פסול זה, ויפעל למנוע אותו.

7. נעמוד על הדברים להלן.
8. במסיבת עיתונאים שקיים השר קרעי ב-14.5.25, הוא הציג את הצעת חוק השידורים ועמד על עקרונות מרכזיים העומדים בבסיס הצעת החוק. במסגרת זו, השר מסר כי בכוונת הממשלה להביא את ההצעה לדין הקרוב של ועדת השרים הממשלתית לענייני חקיקה.
9. במסגרת הצגת הדברים במסיבת העיתונאים, חזר שר התקשורת גם על כוונתו למנוע מוועדת הכלכלה של הכנסת לדון בהצעת החוק, ותחת זאת להביא להקמתה של ועדה מיוחדת בכנסת, על מנת שתדון בהסדרים המוצעים בהצעת חוק השידורים.
10. נדגיש: הצעת חוק השידורים עוסקת בתוכנית רחבת היקף לאסדרת תחום השידורים בישראל. מעצם מהותה, התוכנית עתידה להשפיע על היבטים חוקתיים מרכזיים, מהחשובים ביותר לקיומו של משטר הדמוקרטי בישראל, ובהם מעמדה של התקשורת החופשית במדינת ישראל וזכות היסוד לחופש הביטוי. כל אלה מונחים על הכף ותלויים בהסדרים שיעמדו לדין בהצעת החוק.
11. השפעה זו של התוכנית המוצעת על עקרונות היסוד של המשטר הדמוקרטי נעלמה אתמול ממסיבת העיתונאים. לציבור הוצגה תמונה חלקית ביותר של תוכנית ל"רפורמה כלכלית" שנועדה להפחית את מחירי השידורים, אך נעלמו ממנה ההשפעות הדרמטיות שיש לאסדרת תחום השידורים על מעמדה של התקשורת החופשית ועל איתנותה של הדמוקרטיה בישראל.
12. מנגד, ניתוח התוכנית המוצעת והתבטאויותיו של השר קרעי בעבר מעלים כי אחת מהמטרות המרכזיות של הצעה זו של שר התקשורת היא להביא לפגיעה דרמטית במעמדה של התקשורת החופשית, העצמאית והביקורתית בישראל, ובכלל כך לבטל מגננים חשובים שהתקיימו עד היום במטרה לבצר את העצמאות ואי התלות של ספקי החדשות בישראל, ולהגן על עקרונות בסיסיים של אתיקה עיתונאית בשידורי החדשות.
13. זה גם המניע העיקרי העומד מאחורי מהלכיו של שר התקשורת לגרום לכך שוועדת הכלכלה של הכנסת לא תדון בהצעת חוק השידורים, ולהקים ועדה מיוחדת, בראשות מי שהממשלה תחפוץ ביקרו, במטרה שוועדה זו היא שתקדם את אותם עקרונות פסולים המגולמים בחוק.
14. מהלך זה נעשה בריש גלי, ללא כל ניסיונות להסתיר את המטרה העומדת בבסיסו, לעקוף את הביקורת הפרלמנטרית של ועדת הכלכלה.
15. במהלך השנה האחרונה דנה ועדת הכלכלה בהצעות חוק רבות אשר ביקשו לפגוע במעמדה של התקשורת החופשית בישראל. הצעות חוק אלה הוגשו לרוב כהצעות חוק פרטיות, אולם בפועל קודמו על ידי ממשלת ישראל, ובפרט על ידי שר התקשורת. מדובר, בין היתר, במספר הצעות

- חוק שביקשו להביא לפגיעה בתאגיד כאן ובשידור הציבורי¹; להביא לפוליטיזציה של מדידת הרייטינג בישראל²; לאפשר מתן הטבות פסולות למפעילי הרדיו האזורי בישראל³; ועוד.
16. במסגרת דיונים אלה השמיע לא פעם יו"ר ועדת הכלכלה של הכנסת, ח"כ דוד ביטן, ביקורת פרלמנטרית לעניין ההשפעה הפסולה שיכולה להיות להסדרים מסוג זה, והבהיר כי אין בכוונתו לקדם חלק ניכר מהצעות החוק שהונחו לפתחו בנושאים אלה.
17. על רקע אותה ביקורת פרלמנטרית, הבהיר שר התקשורת, בצורה גלויה, לא פעם ולא פעמיים, כי יפעל לעקוף את סמכותה של ועדת הכלכלה, ולהקים תחתיה ועדת כנסת מיוחדת שתדון בהסדרים דומים לאלה שהונחו עד כה על שולחנה של ועדת הכלכלה, ובכלל כך גם בתוכניתו המוצעת במסגרת הצעת חוק השידורים.
18. מעבר להתערבות הבוטה והפסולה של הממשלה בסדרי עבודתה של הכנסת, אשר נועדה לחסום ולעקוף ביקורת פרלמנטרית של ועדת הכלכלה, ישנו גם חוסר הגיון מוחלט בביצוע מהלך זה. ועדת הכלכלה היא שדנה כיום ברוב הצעות החוק העוסקות בתחום התקשורת בכלל, ובתחום השידורים בכלל. במסגרת זו, דנה ועדת הכלכלה, כדבר שבשגרה, בשלל הצעות חוק, העוסקות אף הן בשוק השידורים. לא ייתכן כי תוכנית כה מקיפה, שיש לה השלכות אדירות על תחום השידורים, תתבצע במנותק מהפורום הפרלמנטרי המרכזי שבו נדונים הסדרים דומים, אשר יכול שיהיו סותרים לחלוטין לאלה הנדונים בפורום אחר.
19. לסיכום הדברים, המטרה הברורה והמוצהרת של המהלך היא עקיפה מוחלטת של הסמכות הקיימת של ועדת הכלכלה, וחסימת ביקורת פרלמנטרית שהושמעה על ידי הוועדה כלפי הצעות חוק שהוגשו בקידומו של שר התקשורת, שמטרתן פגיעה בתקשורת החופשית.
20. נוכח האמור, אנו חוזרים ומבקשים אפוא כי הייעוץ המשפטי של הכנסת לא ייתן ידו למהלך פסול זה, ויפעל למנוע אותו.
21. לקראת סיום, אנו מוצאים לנכון להזכיר כי מכתבנו מיום 13.1.2025 אליכם בנושא "דרישה להקפאת הליכי חקיקה בנושא הצעות החוק להרחבת שידורי הרדיו האזורי" עדיין לא נענה. פנייה זו עסקה בבקשה להקפא את הליכי החקיקה הנוגעים להצעות החוק להרחבת שידורי הרדיו האזורי, עד לבירור חשדות חמורים הנוגעים לאפשרות של ניגוד עניינים והפרת אמונים מצד שר התקשורת, שלמה קרעי.

¹ לדוגמה - הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון - תקציב תאגיד השידור הישראלי), התשפ"ד-2024 (פ/4736/25); הצעת חוק הפרטת תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשפ"ג - 2022 (פ/176/25); הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון - דרך מינוי מועצת תאגיד השידור הישראלי), התשפ"ה-2025; ועוד.

² הצעת חוק חובת הצגה של נתוני צפייה לצופה, התשפ"ד-2024 (פ/4726/25);

³ הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון - הרחבת המגוון בשידורי הרדיו), התשפ"ד-2004 (פ/4656/25).

22. נושא זה מקבל משנה תוקף בימים אלה, לאחר ששר התקשורת עמד במסיבת העיתונאים שקיים ב-14.5.25 על כוונתו לקדם בקרוב הצעת חוק משלימה להצעת חוק השידורים, אשר תעסוק גם באסדרת שידורי הרדיו בישראל, ובכלל כך בהרחבת שידורי הרדיו האזורי.
23. אנו מבקשים אפוא כי הטענות שהעלינו במכתבנו הקודם לעניין ניגוד העניינים שבו מצוי השר קרעי ייבחנו בהקדם, גם על רקע כוונתו של השר קרעי להרחיב את עיסוקו בתחום שידורי הרדיו, כאמור לעיל.

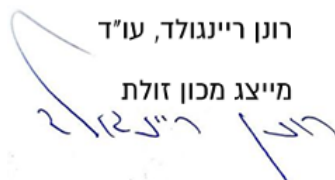
בכבוד רב,

עינת עובדיה
מנכ"לית, מכון זולת

רון ריינגולד, עו"ד

מייצג מכון זולת

העתק: עו"ד איתי עצמון, יועמ"ש ועדת הכלכלה, vkalkala@knesset.gov.il